

Beretning om et sorgforløb og bearbejdelsen i et bosted.

30-09-2008

Beboeren Max følger sin mors sygdomsforløb, når han besøger hende i weekenderne og igennem mange telefoniske samtaler hver dag og nogle gange også om natten. Han er med hjemme og på hospitalet besøger han og følger hele hendes sygdomsforløb. Da hans mor dør, siger han et sidste farvel til hende i kælderen under hospitalet. Ved dette sidste besøg prøver han at varme hende til live og kysse og nusse hende en sidste gang. Max får støtte og omsorg af en pædagog fra sit bosted, under dette svære forløb.

De følgende uger er Max fuld af længsel og protest over det som er blevet taget fra ham. "Hun var den sidste i min familie..."

Af Helene Stagaard, socialpædagog, SPUC

Max er 43 år og har en udviklingsalder på ca. 3-5 år.

Vi kan ikke ændre virkeligheden ved at give Max hans mor tilbage eller tage sorgen og smerten fra ham. Men vi kan hjælpe Max i den akutte sorg ved at blive hos ham og rumme hans sorg. Efter et par måneder tegner der sig et mønster af, at Max naturlige sorgreaktion virker mangelfuld i sin udtryksform pga. hans udviklingshandicap. Vi prøver derfor at tilføre flere kommunikationsmåder ud fra Max udviklingsniveau og med udgangspunkt i hvilke kommunikationsstier Max selv viser. Der udarbejdes derfor hjemmelavede billedmaterialer, TTT-tegn som omhandler et sorgforløb, foto albums fra livet med familien og begravelsesdagen bliver samlet, og Max ser sammen med pædagerne en tegnefilm for børn, der har mistet, og brug af Snoezelhuset iværksættes. Brugen af Snoezelhuset er uddybet i det nedenstående, da det var der vores støtte og hjælp til at etablere et rum og finde ud af, hvor Max eget kommunikationssprog gav forløsning. Max blev i Snoezelhuset stimuleret på sine sanser, og han turde her at åbne op og slippe gråden løs.

Med leg/bevægelse/berøring i Snoezelhuset, åbnes der mere op for Max følelsesregister med den kommunikationsform han vælger at bruge.

Formålet var at tilbyde Max en afgrænset ramme i et afgrænset tidsrum og fordelt på så mange pædagoger som muligt, til at arbejde med hans sorg, hvor der ikke var afbrydelser eller forstyrrelser fra omverden. Vi havde også brug for at rammesætte sorgen, for at han ikke ”flød” ud og sørgede uden at vi kunne containe sorgen og smerten i vores samspil med ham. Dermed ikke sagt, at der ikke bliver draget omsorg for en her og nu sorgreaktion i Max bolig, hvis det opstår. Han bliver her mødt med trøst og anerkendelse, men det dybe sorgarbejde foregår et andet sted.

Snøezelhuset er valgt til sorgbearbejdningen, fordi husets remedier indbyder til et længere intenst forløb.

Det er i et samspil med Max, det besluttet med hvem og hvornår forløbet kan foregå. Vores udgangspunkt er at jo flere personaler, der bruges, jo større mangfoldighed bliver ressourcerne, vi kan tilbyde.

Pædagogerne skal være observante og åbne om egne og ikke mindst Max grænser samt udarbejde en skriftlig eller mundtligt beskrivelse af hvert enkelt forløb, for at tovholderne kan kortlægge, om der er et mønster og en god progression i sorgprocessen.

Tidsrammen er efter behov, men som udgangspunkt er den af 1 times varighed og ca. 2 gange om måneden.

For at kunne bruge Snøezelhuset optimalt, skal pædagogerne have deltaget i Snøezelhusets introkursus.

Snøezelhuset.

Max kender og holder meget af sansehuset.

Eksempel på et forløb:

Max når lige at få sine sko af, før han småløber hen til det store bassin med kugler. Han kaster sig i kuglebadet og gemmer sig. Han leger tit titte-bøhleg, mens jeg finder 4 forskellige bolde i rummet med en anden struktur end kuglerne i kuglebadet. Vi sidder sammen i kuglebadet og jeg gemmer første den ene kugle og opfordrer Max til at finde den, hvilket han gør hurtigt og han modtager stolt ros for denne sanseleg. Legen forsætter således indtil kugle nr. 4. Han kan ikke finde nr. 4.

Jeg spørger til, om han før har prøvet ikke at kunne finde noget. Når noget bliver væk eller det at miste noget? Disse verbale spørgsmål underbygges af gestus, lyde, ansigtsudtryk, kropsbevægelser og mimik etc. Max nævner med det samme sin mor og søger ind til mig med faste kram og gråd. Efter et stykke tid i tavshed lægger han sit hoved i mit skød med kuglerne omkring ham.

Jeg beder Max fortælle om hans sidste farvel til sin mor i kælderen. Jeg beder ham sætte lyde, farver, temperatur (kold/varm), lugte og berøringsoplevelser på, når han går i stå i sin fortælling.

Max ligger halvt nede i kuglerne og deres berøring er tæt rundt om hele hans krop. Jeg har en arm langs hans ryg og en foran hans brystkasse og forsat hans hoved i mit skød. Når han gør ophold i sin fortælling og samtidig gemmer sit hoved under kuglerne, så venter jeg til at han selv tager initiativ til kommunikation igen.

Tempoet er langsomt med pauser og samtalen er dæmpet. Når Max spænder i kroppen mærker jeg det i mine hænder og giver ham mere tid. Jeg og Max nævner også de andre personer han har mistet i sin nære familie. Max ånder tungt og lettet ud efter den intense fortælling. Han begynder at tale om hverdagsting og –gøremål, og vi aftaler, at samtalen om at miste er slut for denne gang.

Vi afslutter med at snakke om det dejlige ved livet og alt det Max glæder sig til. Vi taler også om, at han har mistet sine kære, og at de nu er hos ham i hans tanker og i hans hjerte.

Herefter vælger Max massage.

Max hjælper med at gøre massagebriksen klar. Han har taget lagen, håndklæde, olie mm. med. Han giver højlydt veltilfredse lyde fra sig under den faste, rolige og fladhådede massage.

Max får massage på ryggen, arme, bagbenene og fødderne. Efter massagen giver jeg ham hånden og takker ham, fordi han er så god til at modtage massagen.

Pædagogiske redskaber:

- Vi sætter billede på Max sorgforløb og på hans farvel til sin mor via lyde, duft, farver, berøring mm..
- Vi giver tid til, at Max selv finder de ord. der er rigtige for ham i hans fortælling.

- Kuglerne giver ham trygheden og gør det muligt for ham at putte og gemme sig. Det at kuglerne presser mod hans krop giver ham en større kropsfornemmelse.
- Den efterfølgende massage giver den fysiske omsorg, som er med til at pleje den psykiske balance.
- Jeg takker ham med et håndtryk også for at vise den fysiske afstand fra mig til ham, samt at jeg respekterer ham.

Pædagogisk eftertænkning: Det er et normalt sorgforløb Max gennemlever, men hans handicap begrænser hans begrebsforståelse, ordforråd og koncentrationsevne og derfor er hans udtryksmuligheder i kommunikationen mindre. Snoezelhuset er derfor et velvalgt sted til arbejdet med Max sorg på dette tidspunkt.

Max nyder den trygge fysiske omsorg og profiterer af at kunne få sat egne ord på og mærke sin følelsesmæssige smerte over tabet af sin mor.